

Regeringens proposition

2010/11:126

Avgift enligt Studsvikslagen

Prop.
2010/11:126

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 april 2011

Fredrik Reinfeldt

Andreas Carlgren
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av vissa verksamheter vid bland annat Studsvik ska tas ut till och med utgången av 2017.

I propositionen föreslås också att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. (Studsvikslagen) justeras i några avseenden. Det föreslås vissa förtydliganden i fråga om vilka verksamheter och åtgärder som omfattas av Studsvikslagen. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vad som ska ingå i den kostnadsberäkning som ska göras enligt lagen och som används vid bedömningen av om inbetalade avgiftsmedel är tillräckliga för att finansiera avvecklingen av verksamheterna. Förslaget innebär att Studsvikslagen anpassas till reglerna om kärnavfallsfonden i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.....	8
3	Ärendet och dess beredning.....	9
4	Förslag.....	10
4.1	Avgiften enligt Studsvikslagen	10
4.2	Kostnadsberäkning.....	12
4.3	Möjlighet att besluta om ett föreläggande m.m.....	14
5	Ikraftträdande.....	16
6	Konsekvenser.....	16
7	Författningskommentar.....	20
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.	20
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.	23
Bilaga 1	Strålsäkerhetsmyndighetens lagförslag.....	24
Bilaga 2	Remissinstanserna	27
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	28
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	33
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 april 2011	35
	Rättsdatablad	36

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.,
2. lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.¹

dels att 2 och 6 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1, 3–5, 7 och 8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Avgift skall betalas till staten enligt denna lag som ett bidrag till kostnader för följande åtgärder

1. dekontaminering och nedläggning av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med tillhörande byggnader,

2. dekontaminering och nedläggning av kraftvärmereaktorn i Ågesta,

3. dekontaminering och nedläggning av det aktiva centrallaboratoriet ACL, fläktanläggningen ACF, bränslelaboratoriet HCL, van der Graaf-generatorn, förbränningsanläggningen HA, behandlingsanläggningen HM, förvaringsanläggningen FA, berggrumslagret AM, det s.k. aktiva tråget AT, tank- och siloanläggningen TS, hallen för aktivt avfall AU, f.d. uranförrådet UF, av-

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor (reaktorinnehavare) ska betala en avgift till staten enligt denna lag som ett bidrag till kostnader för

1. avveckling av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med isotopcentralen IC, neutronforskningslaboratoriet och övriga tillhörande byggnader,

2. avveckling av kraftvärmereaktorn i Ågesta,

3. avveckling av
a) det aktiva centrallaboratoriet ACL,

b) fläktanläggningen ACF,

c) bränslelaboratoriet HCL,

d) Van de Graaff-anläggningen,

e) förbränningsanläggningen HA,

f) dekontamineringsanläggningen DK,

g) behandlingsanläggningen HM,

h) förvaringsanläggningen FA,

¹ Senaste lydelse av 6 § 2008:241.

² Senaste lydelse 2006:651.

fallsskjulen AS 1–4, upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall och indunstaren ID för aktivt avfall,

- i) bergrumslagret AM,
- j) det aktiva tråget AT,
- k) tank- och siloanläggningen TS,
- l) hallen för aktivt avfall AU,
- m) f.d. uranförrådet UF,
- n) avfallsskjulen AS 1–4,
- o) upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall,
- p) indunstaren ID för aktivt avfall, och
- q) *kulvertsystemet för vätskeformigt aktivt avlopp från anläggningarna i l och a–p,*

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämnen* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämne* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

5. hantering och slutförvaring av kärnbränsle från forskningsreaktorn R1 i Stockholm och kraftvärmereaktorn i Ågesta samt av de bränsleelement från forskningsreaktorn R2 i Studsvik som den 30 juni 1991 fanns i anslutning till reaktorn,

5. hantering och slutförvaring av a) kärnbränsle från forskningsreaktorn R1 i Stockholm,

b) *kärnbränsle från kraftvärmereaktorn i Ågesta, och*

c) de bränsleelement från forskningsreaktorn R2 i Studsvik som den 30 juni 1991 fanns i anslutning till reaktorn,

6. återställning enligt lag av anläggningen i Ranstad till följd av tidigare bedriven kärnteknisk verksamhet, och

7. *strålskyddsåtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av *sådan* verksamhet som avses i 1–6.

7. *åtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av verksamhet som avses i 1–6.

3 §³

Avgiften är 0,3 öre för varje levererad kilowattimme elström.

Avgiften *skall* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Avgiftsmedlen skall föras över till Kärnavfallsfonden som förvaltar medlen särskilt enligt 7 och 7 a §§ lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och föreskrifter som har meddelats med

Avgiften *ska* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelser om hur avgiftsmedlen ska förvaltas finns i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

³ Senaste lydelse 2007:356.

stöd av 7 b § samma lag. Av 12 § lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet framgår att avgiftsmedlen från och med den 1 januari 2008 förvaltas enligt den lagen.

4 §⁴

Avgift som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för *sådan verksamhet* som avses i 1 §.

Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om den närmare användningen av avgiftsmedlen.

Avgifter som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för *verksamheter och åtgärder* som avses i 1 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om användningen.

5 §⁵

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till *sådan* verksamhet som avses i 1 § – *eller efter medgivande av Strålsäkerhetsmyndigheten annan juridisk person* – ska upprätta en beräkning över kostnaderna för verksamheten. I de beräknade kostnaderna ska ingå dels en uppskattning av kostnaderna för samtliga de åtgärder som kan anses bli behövliga, dels kostnaderna för de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd av minst tre år.

Kostnadsberäkningen ska ses över årligen samt varje år lämnas till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till *en* verksamhet som avses i 1 § ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna kostnadsberäkningar för verksamheten och åtgärder som avses i 1 § och andra uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

En reaktorinnehavare ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning som avses i första stycket.

⁴ Senaste lydelse 2008:241.

⁵ Senaste lydelse 2008:241.

Den myndighet som regeringen bestämmer får förelägga en reaktorinnehavare eller den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till en verksamhet som avses i 1 § att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

7 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller på annat sätt åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 eller 6 §, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 § genom att lämna oriktig uppgift döms till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

8 §⁶

Beslut av Strålsäkerhetsmyndigheten enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Ett beslut om föreläggande enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

⁶ Senaste lydelse 2008:241.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av 2011.

Föreslagen lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av 2017.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse av lagen 2009:331.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagen beslutade den 19 maj 2006 att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. (Studsvikslagen) ska upphöra att gälla vid utgången av 2009 (prop. 2005/06:183, bet. 2005/06:MJU24, rskr. 2005/06:287). I Studsvikslagen regleras den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av viss verksamhet vid Studsvik. Riksdagen beslutade den 24 maj 2007 att höja denna avgift med 0,1 öre per levererad kilowattimme el till 0,3 öre per levererad kilowattimme el fr.o.m. den 1 juli 2007 (prop. 2006/07:93, bet. 2006/07:FöU7, rskr. 2006/07:168). Riksdagen beslutade den 22 april 2009 att flytta fram tidpunkten för upphävandet av Studsvikslagen till utgången av 2011, dvs. att den avgift som kärnkraftsföretagen betalar enligt lagen ska tas ut även under 2010 och 2011 (prop. 2008/09:121, bet. 2008/09:FöU8, rskr. 2008/09:222).

Regeringen har uppdragit till Strålsäkerhetsmyndigheten att utreda framtida kostnader, osäkerheter och ansvar samt att göra en grundlig utvärdering av vilka problem och finansiella risker som kan uppstå för staten med anledning av att Studsvikslagen upphör att gälla den 1 januari 2012. Uppdraget redovisades i en rapport i mars 2010. Rapporten har remissbehandlats. Strålsäkerhetsmyndighetens lagförslag återges i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissvaren och en sammanställning av svaren finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2010/1696/Ke).

Strålsäkerhetsmyndigheten har i augusti 2010 anmält, enligt 5 § förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m., att avgiften enligt 3 § Studsvikslagen behöver ändras. Enligt myndigheten behövs avgiftsbeloppet höjas till 1,4 öre per levererad kilowattimme el per den 1 januari 2011 under förutsättning att lagen upphör att gälla vid utgången av 2011. Förslaget har remitterats till de instanser som anges i bilaga 2. Remissvaren och en sammanställning av svaren finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2010/3536/Ke).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 mars 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som återges i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 4*. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren. Regeringen har följt Lagrådets förslag.

4 Förslag

4.1 Avgiften enligt Studsvikslagen

Regeringens förslag: Lagen om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. (Studsvikslagen) ska upphöra att gälla vid utgången av 2017.

Det ska förtydligas i lagtexten att isotopcentralen IC, neutronforskningslaboratoriet och ytterligare några anläggningar i Studsvik omfattas av Studsvikslagen.

Strålsäkerhetsmyndighetens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Myndigheten har i första hand föreslagit en lagändring som innebär att Studsvikslagen fortsätter att gälla tills vidare, utan någon tidsgräns.

Remissinstanserna: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Uppsala universitet, Statens råd för kärnavfallsfrågor, Kärnavfallsfonden, Statens energimyndighet, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning och Studsvik Nuclear AB har tillstyrkt förslaget att Studsvikslagen ska fortsätta att gälla tills vidare och att ändringar görs i förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Svensk Energi, Barsebäck Kraft AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB, Forsmarks Kraftgrupp AB, Fortum Generation AB, OKG Aktiebolag, Ringhals AB, AB SVAFO, Svensk Kärnbränslehantering AB och Vattenfall AB har motsatt sig att Studsvikslagen förlängs tills vidare och föreslagit att den förlängs några år men att avgiften sänks. De har också motsatt sig att Neutronforskningslaboratoriet förs in bland de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen.

Skälen för regeringens förslag

Avgift enligt Studsvikslagen

I Studsvikslagen regleras den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av viss historisk verksamhet med koppling till framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. De verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen räknas upp i 1 §.

Tillståndshavarna för de anläggningar som omfattas av Studsvikslagen är skyldiga att för sina verksamheter göra en beräkning av kostnaderna för de avvecklingsåtgärder som anges i paragrafen. I de beräknade kostnaderna ska ingå dels en uppskattning av kostnaderna för samtliga de åtgärder som kan anses bli behövliga, dels kostnaderna för de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd av minst tre år. Kostnadsberäkningen ska ses över årligen och varje år lämnas till Strålsäkerhetsmyndigheten, som kontrollerar om avgiften ligger på rätt nivå.

När Studsvikslagen började tillämpas uppgick avgiften till 0,1 öre per levererad kilowattimme elström från kärnkraftsreaktorerna. Riksdagen beslutade 1993, efter förslag från regeringen och Statens kärnkraftinspek-

tion, att höja avgiften till 0,15 öre per levererad kilowattimme fr.o.m. 1994. I prop. 2005/06:183 föreslog regeringen en höjning av avgiften till 0,2 öre per levererad kilowattimme fr.o.m. 2007, vilket antogs av riksdagen. Den senaste höjningen av avgiften, till 0,3 öre per kilowattimme fr.o.m. den 1 juli 2007, beslutades av riksdagen efter förslag i prop. 2006/07:93 (bet. 2006/07:FöU7, rskr. 2006/07:168). Riksdagen beslutade den 22 april 2009 att flytta fram tidpunkten för upphävandet av Studsvikslagen till utgången av 2011, dvs. att den avgift som kärnkraftsföretagen betalar enligt lagen ska tas ut även under 2010 och 2011 (prop. 2008/09:121, bet. 2008/09:FöU8, rskr. 2008/09:222).

Framtida utbetalningar av medel för avvecklingsåtgärder

Strålsäkerhetsmyndigheten har utrett framtida kostnader, osäkerheter och ansvar för verksamheter som omfattas av Studsvikslagen och gjort en grundlig utvärdering av vilka problem och finansiella risker som kan uppstå för staten med anledning av att Studsvikslagen upphör att gälla den 1 januari 2012. Uppdraget redovisades i en rapport i mars 2010. Strålsäkerhetsmyndigheten har också i augusti 2010 anmält enligt 5 § förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. att avgiften enligt 3 § Studsvikslagen behöver ändras.

Av Strålsäkerhetsmyndighetens rapport framgår följande om förutsättningarna för att täcka kostnaderna för de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen med medel ur Studsviksfonden. Den långa tidsrymden för avvecklingen av verksamheter innebär stora osäkerheter i kostnadsberäkningarna. Avsaknaden av genomarbetade kostnadskalkyler och systematiska osäkerhetsanalyser innebär att det i dagsläget inte går att bedöma hur stora osäkerheterna är.

Strålsäkerhetsmyndigheten har i anmälan om den årliga översynen av avgiften enligt 3 § Studsvikslagen föreslagit att avgiften höjs från 0,3 öre till 1,4 öre per levererad kilowattimme el för 2011, under förutsättning att lagen upphör att gälla vid utgången av 2011. Myndigheten har som skäl för höjningen hänvisat till de stora osäkerheter som råder om de framtida kostnadernas storlek.

Underlaget i ärendet visar att osäkerheten vid bedömningen av framtida utbetalningar av medel ur Studsviksfonden är stor. Regeringen delar Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att de framtida utbetalningarna kan förväntas bli högre än vad som tidigare har angetts av tillståndshavarna och som legat till grund för tidigare beslut om den avgift som betalas enligt Studsvikslagen.

Förlängning av avgiftsskyldigheten

Enligt riksdagens beslut upphör Studsvikslagen att gälla vid utgången av 2011. Det kan antas att återstående medel i Studsviksfonden då inte kommer att täcka kostnaderna för de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen.

Strålsäkerhetsmyndigheten har i rapporten föreslagit att en lagändring görs som innebär att Studsvikslagen fortsätter att gälla tills vidare, utan någon tidsgräns. Enligt regeringens bedömning bör dock andra alternativ i första hand övervägas för att finansiera de kvarvarande avvecklingsåtgärder.

gårderna. Ett alternativ för finansieringen är att förlänga avgiftsskyldigheten enligt Studsvikslagen några år. Ett annat alternativ är att höja avgiftsbeloppet väsentligt under endast ett år.

Om upphävandet av lagen senareläggs till utgången av 2017 och avgiftsnivån hålls oförändrad, blir belastningen på de avgiftsskyldiga ungefär densamma som om avgiften för 2011 skulle ha höjts till 1,4 öre per levererad kilowattimme el. En förlängning med sex år ger den stabilitet som behövs för att i god tid kunna analysera om inbetalade avgiftsmedel kommer att räcka för finansiering av avvecklingsåtgärderna. Med en sådan förlängning kvarstår möjligheten att revidera avgiftens storlek, eftersom tillståndshavarna årligen ska lämna beräkningsunderlag och Strålsäkerhetsmyndigheten göra nya analyser av kostnadsutvecklingen. Det är viktigt att avgiften inte sätts för högt, eftersom eventuella överskjutande medel inte återbetalas (prop. 2005/06:183 s. 32).

Regeringen gör bedömningen att en oförändrad avgift men med inbetalningar till och med utgången av 2017 med stor sannolikhet innebär att medlen i Studsviksfonden räcker för att täcka de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen. Statens risk minskar i motsvarande grad eftersom framtida beräkningar leder till en noggrannare bedömning av de faktiska kostnaderna.

Neutronforskningslaboratoriet i Studsvik

Strålsäkerhetsmyndigheten har föreslagit att Neutronforskningslaboratoriet i Studsvik förs in bland de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen. I 1 § anges att avgift ska betalas för dekontaminering och nedläggning av bland annat forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med tillhörande byggnader. Regeringen gör ingen annan bedömning än Strålsäkerhetsmyndigheten i frågan om Neutronforskningslaboratoriet i Studsvik ska anses höra till de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen. Tillhörigheten bör förtydligas i lagtexten.

4.2 Kostnadsberäkning

Regeringens förslag: Den som har tillstånd till verksamhet som omfattas av Studsvikslagen ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna kostnadsberäkningar och andra uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

En reaktorinnehavare ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström.

Regeringen ska kunna meddela föreskrifter om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning.

Strålsäkerhetsmyndighetens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I regeringens förslag preciseras att en reaktorinnehavare ska vara skyldig att lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på bestämmelsen om vilka uppgifter som ska lämnas av en reaktorinnehavare eller tillståndshavare.

Skälen för regeringens förslag: I Studsvikslagen finns regler om skyldighet att upprätta en beräkning över kostnaderna för den verksamhet som omfattas av lagen. Beräkningen ska göras av den som har tillstånd till verksamheten enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet eller, efter medgivande av Strålsäkerhetsmyndigheten, av en annan juridisk person. I de beräknade kostnaderna ska ingå dels en uppskattning av kostnaderna för samtliga de åtgärder som kan anses bli behövliga, dels kostnaderna för de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd av minst tre år.

Strålsäkerhetsmyndigheten har föreslagit att kraven på att göra en kostnadsberäkning ska anges i förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. i stället för lagen. Myndigheten har också föreslagit att det förtydligas i förordningen vad som ska ingå i en kostnadsberäkning.

Regeringen delar Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att det bör preciseras vad som ska ingå i en kostnadsberäkning. Det bör fortfarande uttryckligen framgå av lagtexten att tillståndshavaren ska lämna en kostnadsberäkning. En sådan beräkning bör som tidigare innehålla en uppskattning av förväntade kostnader för den verksamhet och de åtgärder som omfattas av Studsvikslagen.

Regeringen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning. Det bör på samma sätt som i dag göras en beräkning av den förväntade totala kostnaden för verksamheter och åtgärder som omfattas av Studsvikslagen. I föreskrifterna får vidare preciseras bland annat vilka behandlings- och rivningsåtgärder som ska ingå i en kostnadsberäkning. Regeringen får även, utan något särskilt bemyndigande i lagen, meddela föreskrifter om tidpunkten för redovisningen av kostnadsberäkningar. Utgångspunkten bör som tidigare vara att en kostnadsberäkning ska redovisas varje år.

Regeringen delar vidare Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att det inte behövs någon lagbestämmelse om att myndigheten ska kunna medge att en annan juridisk person än tillståndshavaren gör kostnadsberäkningen. Det räcker att det av lagen framgår att det är tillståndshavaren som ska lämna kostnadsberäkningen. En kostnadsberäkning får alltså göras i samråd med en annan tillståndshavare.

I lagen bör vidare preciseras att en reaktorinnehavare ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström. Uppgifter om reaktorinnehavarnas elleveranser behövs när avgiften ska beräknas. Förslaget innebär ingen ändring jämfört med de uppgifter som i dag ska lämnas av reaktorinnehavare.

4.3 Möjlighet att besluta om ett föreläggande m.m.

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna förelägga en reaktorinnehavare eller den som har tillstånd till sådan verksamhet som omfattas av Studsvikslagen att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ett föreläggande ska kunna förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kamrarrätt.

Det ska vara straffbelagt att med uppsåt eller av grov oaktsamhet åsidosätta skyldigheterna att lämna kostnadsberäkning och andra uppgifter enligt Studsvikslagen genom att lämna oriktig uppgift.

Avgifter som har betalats enligt Studsvikslagen ska kunna användas för att ersätta kostnader för verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen. Regeringen ska kunna meddela föreskrifter om användningen.

Strålsäkerhetsmyndighetens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt regeringens förslag ska det införas en bestämmelse om hur ett beslut om föreläggande får överklagas.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget om föreläggande.

Skälen för regeringens förslag

I lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen) finns bestämmelser om betalning av avgifter som hanteras i kärnavfallsfonden och som ska säkerställa finansiering av de skyldigheter som följer av 10–14 §§ lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Regeringen delar Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att det är lämpligt att i några avseenden anpassa Studsvikslagen till finansieringslagen.

Föreläggande till en reaktorinnehavare eller tillståndshavare

I finansieringslagen finns en bestämmelse som gör det möjligt att förelägga tillståndshavaren att vidta de åtgärder som behövs för tillämpningen av den lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Det bör vara möjligt för den myndighet som regeringen bestämmer att, på samma sätt som enligt finansieringslagen, förelägga en reaktorinnehavare eller tillståndshavare att göra det som krävs enligt Studsvikslagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ett föreläggande bör kunna förenas med vite. Genom ett föreläggande kan myndigheten se till att tillståndshavaren ger in en sådan beräkning av de förväntade kostnaderna för avvecklingsåtgärder som krävs enligt lagen.

I denna proposition föreslår regeringen att det i Studsvikslagen införs en möjlighet att förelägga en reaktorinnehavare eller tillståndshavare att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Det bör i lagen införas bestämmelser om att ett beslut om ett föreläggande, som enligt förslaget ska kunna förenas med vite, får överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Enligt nuvarande 8 § får beslut av Strålsäkerhetsmyndigheten enligt Studsvikslagen överklagas hos regeringen. Regeringens förslag innebär att det i lagen inte finns någon bestämmelse om att en myndighet beslutar i en fråga som bör kunna överklagas till regeringen. Den nuvarande bestämmelsen i 8 § bör därför utgå.

Straffbestämmelse

Den nuvarande straffbestämmelsen i Studsvikslagen gäller den som lämnar oriktig uppgift eller på annat sätt åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 eller 6 §. Bestämmelsen innebär att det är straffbelagt att bland annat inte fullgöra skyldigheten att upprätta en sådan kostnadsberäkning som avses i 5 §. Med hänsyn till att den myndighet som regeringen bestämmer föreslås kunna förelägga vid vite att uppfylla denna skyldighet, bör underlåtenhet att göra en kostnadsberäkning inte längre vara straffbelagd. Det bör fortfarande vara straffbelagt att med uppsåt eller av grov oaktsamhet åsidosätta sina skyldigheter att lämna kostnadsberäkning eller andra uppgifter genom att lämna oriktig uppgift. Förslaget innebär att Studsvikslagens straffbestämmelse får samma innehåll som finansieringslagens.

Användning av avgiftsmedel

Avgifter som har betalats enligt Studsvikslagen bör även i fortsättningen få användas för att ersätta kostnader för verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen. Enligt 4 § andra stycket lagen beslutar Strålsäkerhetsmyndigheten om den närmare användningen av avgiftsmedlen. Bestämmelsen bör i stället utformas som ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om användningen. Med stöd av bemyndigandet bör regeringen kunna meddela föreskrifter som preciserar hur och i vilken utsträckning avgiftsmedlen i Studsviksfonden får användas för verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen. Föreskrifterna bör på lämpligt sätt anpassas till motsvarande bestämmelser om användning av avgiftsmedel i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

Återbetalning av överskott i Studsviksfonden

Regler om hur ett eventuellt framtida överskott i kärnavfallsfonden respektive Studsviksfonden ska hanteras finns i 16 och 17 §§ lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet. Reglerna innebär att ett överskott i kärnavfalls-

fonden ska återbetalas till den avgiftsskyldige medan ett överskott i Studsviksfonden ska tillfalla staten.

Regeringen avser att överväga förutsättningarna för en reglering som i stället innebär att ett eventuellt framtida överskott i Studsviksfonden ska återbetalas till de avgiftsskyldiga, i likhet med vad som gäller enligt reglerna om kärnavfallsfonden. Det är regeringens avsikt att avgiften endast ska täcka faktiska kostnader.

5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Strålsäkerhetsmyndighetens förslag: Strålsäkerhetsmyndigheten har inte föreslagit någon tidpunkt för ikraftträdande.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande lagstiftning upphör Studsvikslagen att gälla vid utgången av 2011. De föreslagna ändringarna, som innebär en förlängning av kärnkraftsföretagens skyldighet att betala avgift enligt lagen, bör därför träda i kraft den 1 januari 2012.

6 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen har inga statsfinansiella konsekvenser.

Förslagen har inga finansiella konsekvenser för de kommuner där verksamheter som omfattas av Studsvikslagen är belägna.

Förslagen berör de som är betalningsskyldiga enligt Studsvikslagen, dvs. reaktorinnehavarna, och de företag som har rätt till ersättning ur Studsviksfonden. Förslaget om att förlänga skyldigheten att betala avgift enligt lagen till utgången av 2017 bedöms innebära en kostnad för de betalningsskyldiga om sammanlagt cirka 1 200 miljoner kronor. Förslagen ger förutsättningar för de företag som har rätt till ersättning ur fonden att ta ett fortsatt ansvar för de avvecklingsåtgärder som omfattas av lagen.

Skälen för regeringens bedömning

I Studsvikslagen regleras den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av viss historisk verksamhet med koppling till framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. Strålsäkerhetsmyndigheten har utrett framtida kostnader, osäkerheter och ansvar samt gjort en grundlig utvärdering av vilka problem och finansiella risker som kan uppstå för staten med anledning av Studsvikslagens upphörande den 1 januari 2012. Strålsäkerhetsmyndigheten har i promemorian pekat på att stora osäkerheter fortfarande finns när det gäller de framtida kostnaderna för att ta hand om det historiska avfallet. Om medlen i Studsviksfonden inte räcker

kan de företag som nu har tillstånd till verksamheten riskera att stå för kostnaderna. Det finns också en risk att staten får skjuta till medel.

Förslaget innebär att Studsvikslagen ska upphöra att gälla först vid utgången av 2017, dvs. att kärnkraftsföretagen fortsatt ska betala en avgift åren 2012–2017. Det ger de företag som har tillstånd till de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen en möjlighet att ge in bättre underbyggda kostnadsberäkningar. Strålsäkerhetsmyndigheten kommer fortsatt göra en årlig översyn av avgiftens storlek. Myndigheten kan vid behov få ett förnyat uppdrag att göra en utvärdering av lagstiftningen och dess konsekvenser för finansieringen av avvecklingen av den historiska verksamheten.

Statsfinansiella konsekvenser

Enligt riksdagens beslut upphör Studsvikslagen att gälla vid utgången av 2011. Det kan antas att återstående medel i Studsviksfonden då inte kommer att täcka kostnaderna för de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen. Om medlen i fonden inte räcker kan de företag som har tillstånd till de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen riskera att stå för kostnaderna. Det finns också en risk att staten får skjuta till medel.

Förslagen innebär att kärnkraftsföretagens skyldighet att betala en avgift förlängs till utgången av 2017. Regeringen bedömer att medlen i Studsviksfonden genom dessa inbetalningar med stor sannolikhet kommer att räcka för att täcka de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen.

Förslagen har inga statsfinansiella konsekvenser.

Domstolar

Regeringen föreslår att det i Studsvikslagen införs en bestämmelse om som innebär att Strålsäkerhetsmyndighetens beslut om föreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt lagen får i dag överklagas till regeringen. Det är mycket ovanligt med överklaganden enligt lagen. Om ett överklagande skulle göras är det mest sannolikt att det skulle avse ett beslut om användning av avgiftsmedel, som även i fortsättningen får överklagas hos regeringen. Det är inte troligt med mer än något enstaka överklagande till allmän förvaltningsdomstol fram till dess att lagen upphör att gälla vid utgången av 2017. Det skulle innebära en mycket liten kostnad för Sveriges Domstolar och ryms inom befintligt anslag.

Kommuner

Förslagen innebär att kärnkraftsföretagen får ett fortsatt finansiellt ansvar för de verksamheter som omfattas av Studsvikslagen. Förslagen har inga finansiella konsekvenser för de kommuner där verksamheterna är belägna.

Alternativa lösningar

Om ingen lagändring görs upphör Studsvikslagen att gälla den 1 januari 2012, dvs. kärnkraftsföretagen betalar den nuvarande avgiften endast

under 2012. Eftersom det kan antas att återstående medel i Studsviksfonden inte kommer att täcka kostnaderna för de avvecklingsåtgärder som omfattas av lagen, kan de företag som har tillstånd till verksamheten få stå för de ytterligare avvecklingskostnaderna. Det finns också en risk att staten får skjuta till medel.

En alternativ lösning är att lagen upphör att gälla den 1 januari 2012 och att avgiften ökas väsentligt. Strålsäkerhetsmyndigheten har bedömt att om lagen upphör vid utgången av 2011 behöver avgiften höjas från 0,3 öre till 1,4 öre per levererad kilowattimme el. Trots en sådan kraftig höjning riskerar Studsviksfonden att bli underfinansierad eftersom beräkningsunderlagen från industrin har betydande brister. I likhet med nollalternativet riskerar tillståndshavarna och staten att stå för de ytterligare avvecklingskostnader som inte täcks av fondmedel.

Ett tredje alternativ är att lagen får gälla tills vidare och att den nuvarande avgiften behålls under överskådlig tid. Ett alternativ utan en bortre tidsgräns för betalningsskyldigheten innebär en sämre förutsebarhet och större osäkerhet för de betalningsskyldiga.

Företag som berörs av förslagen

Förslagen berör dels de som är betalningsskyldiga enligt lagen, dvs. de som har tillstånd att inneha och driva en kärnkraftsreaktor, dels de som rätt till ersättning ur Studsviksfonden. Betalningsskyldiga är för närvarande Forsmarks Kraftgrupp AB, OKG Aktiebolag och Ringhals AB. De som har rätt till ersättning ur fonden är för närvarande AB SVAFO, Ranstad Industricentrum AB, Studsvik Nuclear AB, Vattenfall AB och Uppsala universitet.

Kostnadmässiga och andra konsekvenser för alternativen

Avgiften är 0,3 öre för varje levererad kilowattimme elström. Den årliga kostnaden för de avgiftsskyldiga beror därför på mängden el som levereras från kärnkraftsverken. Elproduktionen vid dessa har varierat betydligt över tid. Under 2009 uppgick den till 50,2 terawattimmar. Om ett genomsnitt baserat på åren 2004–2008 används, kan den framtida elproduktionen förväntas bli 67 terawattimmar per år. Med nuvarande avgiftsnivå blir kostnaden då ungefär 200 miljoner kronor per år, fördelat på de avgiftsskyldiga. Om inbetalningstiden förlängs med sex år, dvs. åren 2012–2017, blir den ytterligare kostnaden för de avgiftsskyldiga cirka 1 200 miljoner kronor. En förlängning med sex år ger den stabilitet som behövs för att i god tid kunna analysera om inbetalade avgiftsmedel kommer att räcka för finansieringen av avvecklingsåtgärderna. Strålsäkerhetsmyndigheten ska varje år anmäla till regeringen om avgiftsbeloppet enligt 3 § Studsvikslagen behöver ändras, jfr förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. Myndigheten kan under sexårsperioden anmäla att avgiften bör sättas ned till 0 öre per levererad kilowattimme el om återstående avgiftsmedel bedöms vara tillräckliga för avvecklingsåtgärderna.

Med avgiften under ett år i stället höjs till 1,4 öre per levererad kilowattimme blir engångskostnaden ungefär 940 miljoner kronor för de avgiftsskyldiga. Alternativet med en kraftig höjning av avgiften under en-

dast ett år bedöms mindre lämpligt eftersom den får betydande ekonomiska konsekvenser för de betalningsskyldiga under det året. De kvarvarande osäkerheterna i beräkningsunderlagen för avgiften talar också emot en sådan lösning.

EU-rätten

Förslagen är inte hänförliga till EU-rättsliga krav.

Tidpunkten för ikraftträdande

En reglering om den fortsatta finansieringen av de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen behöver träda i kraft innan lagen upphör att gälla vid utgången av 2011.

Utbildning och information

Det finns inget behov av speciella informationsinsatser.

Administrativa kostnader

Förslagen har marginell påverkan på tidsåtgången för företagen och deras administrativa kostnader, eftersom företagen redan har rutiner för att hantera de skyldigheter som följer av Studsvikslagen.

Konkurrensförhållanden

Avgiften till Studsviksfonden ska finansiera kostnader för omhändertagande av historisk verksamhet som bidragit till företagets utveckling. Om företagen inte fullt ut står för dessa kostnader innebär det konkurrensmässiga fördelar jämfört med andra energislag som bär sina egna kostnader för bland annat avveckling av verksamheter.

Små företag

De små företag som har tillstånd till verksamhet som omfattas av Studsvikslagen bedöms få svårt att bära de kostnader för avvecklingsåtgärder som uppstår om Studsviksfonden är underfinansierad. Förslagen ger förutsättningar för företagen att ta ett fortsatt ansvar för avvecklingsåtgärderna.

Miljön

Miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö innebär att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön. Miljökvalitetsmålet omfattar bland annat utsläpp av radioaktivitet från kärnteknisk verksamhet. Förslagen innebär att kärnkraftsföretagens skyldighet att betala en avgift enligt Studsvikslagen förlängs till utgången av 2017. Medlen i Studsviksfonden bedöms genom dessa inbetalningar med stor sannolikhet räcka för att täcka de avvecklingsåtgärder som omfattas av Studsvikslagen. Förslagen bidrar därför till att miljökvalitetsmålet om säker strålmiljö kan uppfyllas.

Förslagen saknar betydelse för jämställdheten mellan män och kvinnor, för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen samt för sysselsättningen och den offentliga servicen.

Regelrådet

Regelrådet har i ett yttrande den 16 februari 2011 tillstyrkt lagförslagen i ett remitterat förslag till lagrådsremiss och anført att konsekvensutredningen är godtagbar.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

1 §

I paragrafen finns en uppräknig av de verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen.

Lagrådet har noterat att orden åtgärd och verksamhet används på ett inkonsekvent sätt i lagtexten och föreslagit att saken uppmärksammas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Orden verksamhet och åtgärd används frekvent i miljölagstiftningen för att beteckna aktiviteter av olika slag. Med verksamhet brukar avses en aktivitet som har en viss omfattning och tidsutdräkt. Med åtgärd avses ofta en handling med begränsad omfattning och tidsutdräkt. De aktiviteter som räknas upp i punkterna 1–6 bör betecknas som verksamheter medan ordet åtgärder bör användas i punkten 7. För att orden verksamhet och åtgärd ska användas på ett konsekvent sätt i lagtexten tas ordet ”övriga” bort från punkten 7 i lagrådsremissens förslag. Att aktiviteterna i punkterna 1–6 betecknas som verksamheter på ett tydligare sätt än i den nuvarande lagen innebär ingen ändring i sak.

Paragrafens inledning ändras genom att det anges vem som är betalningsskyldig enligt lagen. Betalningsskyldig är den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor (reaktorinnehavare). Detta motsvarar innehållet i 2 §, som upphör att gälla.

Några ändringar görs i uppräknigen av de verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen. Ändringarna i *punkterna 2, 4, 5 och 7* är endast språkliga och innebär ingen ändring i sak.

Orden ”dekontaminering och nedläggning” ersätts med ”avveckling” i de tre första punkterna. Det är en anpassning till den terminologi som används i annan lagstiftning på strålsäkerhetsområdet och innebär ingen ändring av vilken verksamhet som omfattas av de punkterna.

Ändringen i *punkten 1* innebär ett förtydligande av att även isotopcentralen IC och neutronforskningslaboratoriet vid forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik omfattas av lagen.

Ändringen i *punkten 3* innebär ett förtydligande av att dekontamineringsanläggningen DK samt kulvertsystemet för vätskeformigt aktivt av-

lopp från anläggningarna under punkten 1 och övriga anläggningar enligt punkten 3 omfattas av lagen. Prop. 2010/11:126

Punktuppställningen ändras redaktionellt för att göra den mer lättläst.

3 §

I *tredje stycket* hänvisas inte längre till lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m., eftersom den lagen har upphävts. Bestämmelser om hur avgiftsmedlen ska förvaltas finns sedan den 1 januari 2007 i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (prop. 2005/06:183). Tredje stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

4 §

I *första stycket* förtydligas att avgifter som har betalats enligt lagen får användas för att ersätta kostnader inte bara för verksamheter som avses i 1 § utan också för åtgärder som avses i den paragrafen.

Bestämmelsen i *andra stycket* innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om användningen av avgiftsmedlen. Det behövs ett sådant bemyndigande för att reglera hur och i vilken utsträckning medlen i Studsviksfonden får användas för verksamheter och åtgärder som avses i 1 §. De föreskrifter som får meddelas kan innebära att den behöriga myndigheten behöver göra prioriteringar mellan verksamheter och åtgärder som en tillståndshavare har ansökt om att få medel för. Det kan också behövas föreskrifter om skyldighet att återbetala utbetalade medel som inte har använts inom den tid som har bestämts och skyldighet att i ett sådant fall kompensera Kärnavfallsfonden, som förvaltar inbetalade avgiftsmedel, för förlorad avkastning.

5 §

I paragrafen finns bestämmelser om skyldighet för en reaktorinnehavare och den som har tillstånd till sådan verksamhet som avses i 1 § att lämna kostnadsberäkningar och andra uppgifter som behövs för att den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Första och andra styckena motsvarar i huvudsak 6 §, som upphör att gälla. Bestämmelsen i nuvarande 5 § om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning ersätts i tredje stycket med ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om detta.

Ändringen i *första stycket* innebär att tillståndshavaren har en skyldighet att utöver kostnadsberäkningar lämna även andra uppgifter som behövs för att den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna fullgöra sina uppgifter. I de myndighetsuppgifter som avses i första meningens ingår att besluta om användningen av fondmedlen och att, enligt förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m., göra anmälan till regeringen om avgiftsbeloppet enligt 3 § behöver ändras.

Det behövs inte längre något medgivande av Strålsäkerhetsmyndigheten för att någon annan juridisk person än tillståndshavaren ska medverka

när kostnadsberäkningen görs. En kostnadsberäkning får alltså göras i samråd med exempelvis en annan tillståndshavare. Även om tillståndshavaren upprättar en kostnadsberäkning tillsammans med någon annan, är det tillståndshavaren som ansvarar för innehållet i beräkningen och att denna redovisas till den myndighet som regeringen bestämmer. Som *Lagrådet* har framhållit är det inte längre möjligt att överlämna det svaret till en annan juridisk person.

I *andra stycket* preciseras att en reaktorinnehavare ska lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström. Det motsvarar skyldigheten att lämna uppgifter enligt 6 §, som upphör att gälla. Uppgifter om reaktorinnehavarnas elleveranser behövs när avgiften ska beräknas.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning. I föreskrifterna får, i likhet med vad som gäller i dag, anges krav på att göra en beräkning av dels den förväntade totala kostnaden för verksamhet och åtgärder som omfattas av lagen, dels de kostnader som förväntas uppkomma under vart och ett av de tre närmast kommande kalenderåren. Det får vidare preciseras bland annat vilka behandlings- och rivningsåtgärder som ska ingå i en kostnadsberäkning. Regeringen får även, utan något särskilt bemyndigande i lagen, meddela föreskrifter om tidpunkten för redovisningen av kostnadsberäkningar.

6 §

Enligt paragrafen, som är ny, får den myndighet som regeringen bestämmer förelägga en reaktorinnehavare eller den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till en verksamhet som avses i 1 § att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Genom ett föreläggande kan myndigheten se till att tillståndshavaren uppfyller kravet i 5 § att lämna en beräkning av de förväntade kostnaderna för verksamheter och åtgärder som omfattas av lagen.

Ett föreläggande får enligt *andra stycket* förenas med vite. Allmänna bestämmelser om viten finns i lagen (1985:206) om viten.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7 §

Straffbestämmelsen ändras med anledning av de nya bestämmelserna i 6 § om att den myndighet som regeringen bestämmer får förelägga en reaktorinnehavare eller tillståndshavare vid vite att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ändringen innebär att det inte längre är straffbelagt att underlåta att göra en sådan kostnadsberäkning som en tillståndshavare ska lämna enligt 5 §. Däremot är det straffbelagt att med uppsåt eller av grov oaktsamhet åsidosätta sina skyldigheter genom att lämna oriktig uppgift i en kostnadsberäkning eller i andra uppgifter som ska lämnas enligt 5 §. Förslaget innebär att straffbestämmelsen får samma innehåll som straffbestämmelsen i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

I *första stycket* införs en bestämmelse som anger att ett beslut om föreläggande enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den nuvarande bestämmelsen om överklagande av Strålsäkerhetsmyndighetens beslut hos regeringen utgår, eftersom förslaget innebär att det i lagen inte längre finns någon bestämmelse om att en myndighet beslutar i en fråga som bör kunna överklagas till regeringen.

Enligt det nya *andra stycket* krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätt.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Ändringen innebär att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ska tillämpas även under åren 2012–2017 innan den upphör.

Strålsäkerhetsmyndighetens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

dels att 2, 5 och 8 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1, 3, 4, 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Avgift skall betalas till staten enligt denna lag som ett bidrag till kostnader för följande åtgärder

1. dekontaminering och nedläggning av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med tillhörande byggnader,

2. dekontaminering och nedläggning av kraftvärmereaktor i Ågesta,

3. dekontaminering och nedläggning av det aktiva centrallaboratoriet ACL, fläktanläggningen ACF, bränslelaboratoriet HCL, van der Graaff-generatorn, förbränningsanläggningen HA, behandlingsanläggningen HM, förvaringsanläggningen FA, bergumslagret AM, det s.k. aktiva tråget AT, tank- och siloanläggningen TS, hallen för aktivt avfall AU, f.d. uranförrådet UF, avfalls-skjulen AS 1–4, upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall och industaren ID för aktivt avfall,

Den som har tillstånd att inneha och driva en kärnkraftsreaktor (reaktorinnehavare) ska betala en avgift till staten som ett bidrag till kostnader för

1. *avveckling* av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med isotopcentralen IC, neutronforskningslaboratoriet samt övriga tillhörande byggnader,

2. *avveckling* av kraftvärmereaktor i Ågesta,

3. *avveckling* av det aktiva centrallaboratoriet ACL, fläktanläggningen ACF, bränslelaboratoriet HCL, van de Graaff-generatorn, förbränningsanläggningen HA, dekontamineringsanläggningen DK, behandlingsanläggningen HM, förvaringsanläggningen FA, bergumslagret AM, det s.k. aktiva tråget AT, tank- och siloanläggningen TS, hallen för aktivt avfall AU, f.d. uranförrådet UF, avfalls-skjulen AS 1–4, upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall, industaren ID för aktivt avfall, och *kulvertsystemet för vätskeformigt aktivt avlopp från dessa anläggningar och anläggningarna under 1,*

¹ Senaste lydelse 2006:651.

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämnen* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

5. hantering och slutförvaring av kärnbränsle från forskningsreaktorn R1 i Stockholm och kraftvärmereaktorn i Ågesta samt av de bränsleelement från forskningsreaktorn R2 i Studsvik som den 30 juni 1991 fanns i anslutning till reaktorn,

6. återställning enligt lag av anläggningen i Ranstad till följd av tidigare bedriven kärnteknisk verksamhet, och

7. *strålskyddsåtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av sådan verksamhet som avses i 1–6.

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämne* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

7. *övriga åtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av sådan verksamhet som avses i 1–6.

3 §²

Avgiften är 0,3 öre för varje levererad kilowattimme elström.

Avgiften *skall* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Avgiftsmedlen skall föras över till Kärnavfallsfonden som förvaltar medlen särskilt enligt 7 och 7 a §§ lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 b § samma lag. Av 12 § lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet framgår att avgiftsmedlen från och med den 1 januari 2008 förvaltas enligt den lagen.

Avgiften *ska* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelser om avgiftsmedlens förvaltning finns i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

4 §³

Avgift som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för sådan verksamhet som avses i 1 §.

Avgifter som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för *sådana åtgärder och* sådan verksamhet som avses i 1 §.

² Senaste lydelse 2007:356.

³ Senaste lydelse 2008:241.

Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om den närmare användningen av avgiftsmedlen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användningen.

Prop. 2010/11:126
Bilaga 1

6 §

Reaktorinnehavare och den som ska upprätta kostnadsberäkning enligt 5 § ska på begäran av Strålsäkerhetsmyndigheten lämna de upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs för Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet enligt denna lag.

Reaktorinnehavare och den som har tillstånd till de verksamheter som avses i 1 § är skyldig att lämna de upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs för att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer får förelägga en reaktorinnehavare eller en tillståndshavare att vidta de åtgärder som behövs för tillämpningen av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

7 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller på annat sätt åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 eller 6 §, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller på annat sätt åsidosätter sina skyldigheter enligt 6 §, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken.

Remissinstanserna

Riksrevisionen, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Uppsala universitet, Statens råd för kärnavfallsfrågor, Kärnavfallsfonden, Statens energimyndighet, Vattenfall AB, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Svensk Energi, AB SVAFO, Barsebäck Kraft AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB, Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen, Forsmarks Kraftgrupp AB, Fortum AB, Föreningen kärnteknik, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, Miljörelsens kärnavfallssektariat, Miljövänner för kärnkraft, OKG Aktiebolag, Ranstad Industri-centrum, Ringhals AB, Studsvik Nuclear AB, Svensk Kärnbränslehantering AB.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.¹

- dels* att 2 och 6 §§ ska upphöra att gälla,
- dels* att 1, 3–5, 7 och 8 §§ ska ha följande lydelse,
- dels* att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Avgift skall betalas till staten enligt denna lag som ett bidrag till kostnader för följande åtgärder

1. *dekontaminering och nedläggning* av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med tillhörande byggnader,

2. *dekontaminering och nedläggning* av kraftvärmereaktorn i Ågesta,

3. *dekontaminering och nedläggning* av det aktiva centrallaboratoriet ACL, fläktanläggningen ACF, bränslelaboratoriet HCL, *van der Graaf-generatorn*, förbränningsanläggningen HA, behandlingsanläggningen HM, förvaringsanläggningen FA, berggrumslagret AM, det *s.k.* aktiva tråget AT, tank- och siloanläggningen TS, hallen för aktivt avfall AU, f.d. uranförrådet UF, avfallsskjulen AS 1–4, upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall och industaren ID för aktivt avfall,

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor (reaktorinnehavare) ska betala en avgift till staten enligt denna lag som ett bidrag till kostnader för

1. *avveckling* av forskningsreaktorerna R2 och R2-0 i Studsvik med isotopcentralen IC, neutronforskningslaboratoriet och övriga tillhörande byggnader,

2. *avveckling* av kraftvärmereaktorn i Ågesta,

3. *avveckling* av
a) det aktiva centrallaboratoriet ACL,

b) fläktanläggningen ACF,

c) bränslelaboratoriet HCL,

d) *Van de Graaff-anläggningen*,

e) förbränningsanläggningen HA,

f) *dekontamineringsanläggningen DK*,

g) behandlingsanläggningen HM,

h) förvaringsanläggningen FA,

i) berggrumslagret AM,

j) det aktiva tråget AT,

k) tank- och siloanläggningen TS,

l) hallen för aktivt avfall AU,

¹ Senaste lydelse av 6 § 2008:241.

² Senaste lydelse 2006:651.

- m) f.d. uranförrådet UF,
- n) avfallsskjulen AS 1–4,
- o) upplagsplatsen UA för fast aktivt avfall,
- p) industaren ID för aktivt avfall, och
- q) kulvertsystemet för vätskeformigt aktivt avlopp från anläggningarna i l och a–p,

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämnen* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

5. hantering och slutförvaring av kärnbränsle från forskningsreaktorn R1 i Stockholm och kraftvärmereaktorn i Ågesta samt av de bränsleelement från forskningsreaktorn R2 i Studsvik som den 30 juni 1991 fanns i anslutning till reaktorn,

6. återställning enligt lag av anläggningen i Ranstad till följd av tidigare bedriven kärnteknisk verksamhet, och

7. *strålskyddsåtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av *sådan* verksamhet som avses i 1–6.

4. hantering och slutförvaring av kärnavfall, *kärnämne* och annat radioaktivt avfall som före den 30 juni 1991 har genererats till följd av kärnteknisk verksamhet i eller förvarats vid de kärntekniska anläggningar som avses i 1–3,

5. hantering och slutförvaring av a) kärnbränsle från forskningsreaktorn R1 i Stockholm,

b) kärnbränsle från kraftvärmereaktorn i Ågesta, och

c) de bränsleelement från forskningsreaktorn R2 i Studsvik som den 30 juni 1991 fanns i anslutning till reaktorn,

7. *övriga åtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av verksamhet som avses i 1–6.

3 §³

Avgiften är 0,3 öre för varje levererad kilowattimme elström.

Avgiften *skall* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Avgiftsmedlen skall föras över till Kärnavfallsfonden som förvaltar medlen särskilt enligt 7 och 7 a §§ lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 b § samma lag. Av 12 § lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verk-

Avgiften *ska* betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelser om avgiftsmedlens förvaltning finns i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

³ Senaste lydelse 2007:356.

4 §⁴

Avgift som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för sådan verksamhet som avses i 1 §.

Strålsäkerhetsmyndigheten beslutar om den närmare användningen av avgiftsmedlen.

Avgifter som har betalats enligt denna lag får användas för att ersätta kostnader för verksamheter och åtgärder som avses i 1 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om användningen.

5 §⁵

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till sådan verksamhet som avses i 1 § – eller efter medgivande av Strålsäkerhetsmyndigheten annan juridisk person – ska upprätta en beräkning över kostnaderna för verksamheten. I de beräknade kostnaderna ska ingå dels en uppskattning av kostnaderna för samtliga de åtgärder som kan anses bli behövliga, dels kostnaderna för de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd av minst tre år.

Kostnadsberäkningen ska ses över årligen samt varje år lämnas till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till en verksamhet som avses i 1 § ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna kostnadsberäkningar för verksamheten och åtgärder som avses i 1 § och andra uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

En reaktorinnehavare ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna uppgifter om sin planerade leverans av elström.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad som ska ingå i en kostnadsberäkning som avses i första stycket.

⁴ Senaste lydelse 2008:241.

⁵ Senaste lydelse 2008:241.

6 §

Den myndighet som regeringen bestämmer får förelägga en reaktorinnehavare eller den som har tillstånd till en verksamhet som avses i 1 § att vidta de åtgärder som behövs för verkställigheten av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Ett föreläggande får förenas med vite.

7 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller på annat sätt åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 eller 6 §, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 § genom att lämna oriktig uppgift döms till böter, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken.

8 §⁶

Beslut av Strålsäkerhetsmyndigheten enligt denna lag får överklagas hos regeringen.

Ett beslut om föreläggande enligt 6 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

⁶ Senaste lydelse 2008:241.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av 2011.

Föreslagen lydelse

Enligt riksdagens beslut föreskrivs att lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av 2017.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse av lagen 2009:331.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-03-30.

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Avgift enligt Studsvikslagen

Enligt en lagrådsremiss den 10 mars 2011 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

2. lag om ändring i lagen (2006:652) om upphävande av lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Anders Lillienau.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

I lagrådsremissen föreslås bl.a. att den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av Studsvik och vissa andra verksamheter ska tas ut till och med utgången av år 2017.

1 §

Paragrafen i dess nuvarande lydelse anger i första stycket att avgift ska betalas för vissa *åtgärder* som anges i punkterna 1–6. Avgift ska dessutom enligt punkt 7 betalas för *strålskyddsåtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av sådan *verksamhet* som avses i punkterna 1–6. I nuvarande 4 § görs hänvisning till "verksamheter och åtgärder som avses i 1 §" och i 5 § görs hänvisning till "verksamhet som avses i 1 §". Lagrådet noterar att orden åtgärd och verksamhet används på ett inkonsekvent sätt.

Denna inkonsekvens vidlåder paragrafen också i dess föreslagna lydelse. I punkt 7 sägs sålunda att [en tillståndshavare ska betala avgift för] övriga *åtgärder* som enligt lag är nödvändiga till följd av *verksamhet* som avses i punkterna 1–6.

Lagrådet föreslår att saken uppmärksammas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

3 §

Lagrådet föreslår att orden "avgiftsmedlens förvaltning" byts mot "hur avgiftsmedlen ska förvaltas".

5 §

Paragrafen i dess nuvarande lydelse innebär att tillståndshavaren eller, efter Strålsäkerhetsmyndighetens medgivande, annan juridisk person ska upprätta en kostnadsberäkning av verksamheten. Bestämmelsen får förstås så att ansvaret för kostnadsberäkningen i förekommande fall övergår från tillståndshavaren till den andra juridiska personen.

Paragrafen i dess föreslagna lydelse anger att tillståndshavaren ska lämna kostnadsberäkningar till den myndighet som regeringen bestämmer. Det utesluter inte att tillståndshavaren använder sig av en annan juridisk person för kostnadsberäkningarna, men ansvaret för att beräkningarna blir korrekta ligger då kvar på tillståndshavaren. Denna skillnad i förhållande till gällande rätt bör kommenteras i författningskommentaren.

6 §

Enligt paragrafen får bl.a. ”den som har tillstånd till en verksamhet som avses i 1 §” föreläggas att vidta vissa åtgärder. Det ska jämföras med formuleringen i 5 §: ”Den som har tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet till en verksamhet som avses i 1 §”. Vid föredragningen har upplysts att den tillståndshavare som avses i 6 § är den som har tillstånd enligt 1984 års lag. Lagrådet föreslår att 6 § formuleras på samma sätt som 5 §, dvs. med en hänvisning till 1984 års lag.

Miljödepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 april 2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Olofsson, Larsson, Carlgren, Hägglund, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Ohlsson, Attefall, Engström, Kristersson, Ullenhag

Föredragande: statsrådet Carlgren

Regeringen beslutar proposition 2010/11:126 Avgift enligt Studsvikslagen.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
---------------------------	---	--

Lag (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

4 och 5 §§